

В. ІІ. ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ. В. ІІ.

І. 3—но.

— ≡ К Р А П Л И Н И ≡ —

Збірка віршів.

37/0
Видання Культ.-Осв. від. 3-ї Зал. Стріл. див.

Каліш—1921 р.

В. ІІ. ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ. В. ІІ.

І. 3—ко.

—≡ К Р А П Л И Н И ≡—

Збірка віршів.

Видання Культурно-Осв. від. 3-ї Зал. Стріл. дивізії.

Каліш—1921 р.

Друкарня Культ.-Осв. від. 3 Залізн. Стр. Див.

Щирому патріотові і невтом-
ному борцеві за волю України

Генерал - Хорунжому

О. Удовидченкові

цю маленьку збірку з гли-
бокою пошаною присвячую.

АВТОР.

З М І С Т.

	Стор.
1) Пісні „залізних“:	
I — — — — —	1
II — — — — —	2
III — — — — —	3
2) Бісики — — — — —	4
3) Весілля — — — — —	6
4) Сильним і слабим духом — — — — —	7
5) Будь мужним — — — — —	9
6) Христос страждав — — — — —	10
7) Нашим жінкам — — — — —	10
8) За дрютами — — — — —	12
9) До Пророка — — — — —	13
10) Казка про царедворців — — — — —	17
11) Казка про дипломатів — — — — —	20
12) Казка про хлопців — — — — —	25
13) Де-кому на увагу — — — — —	29
14) Мій заповіт — — — — —	30.

ПІСНІ „ЗАЛІЗНИХ“.

I.

Гей, дивізія Залізна,
Рідна наша мати!
Де ти йдеш—там воріженьки
Мусять утікати!

Гей, „залізни“! Гей стрільці,
Козаченьчи молодці!
Будьмо до загину
Битись за Україну!.

Гей, згадаймо, браття милі
Шаргород, Лозову,
Гей, згадаймо город Нижнів
Та Ушицю-Нову!..

Гей, „залізни“! і т. д.

Гей, як блиснуть гострі шаблі,
Як ревнуть гармати!..
Гука батько: „Сміло, діти,
Неньку визволяти!“

Гей, „залізни“! і т. д.

Гей, тікайте, воріженьки,
Бо лунає „слава!“—
То йде батько—Вдовиченко,
З ним „залізна“ лава!..

Гей, „залізни“! і т. д.

Гей, Україно, люба Ненько—
Не журися, Мати—
Ще за тебе, безталанну,
Є кому стояти!

Гей, „залізні“ і т. д.

Нашу „славу“ ще почують
І Поділля кручі,
І степи, і моря хвилі,
І Дніпро ревучий!..

19/III 21 р.

II.

Гей, не хмари чорні
Небо застиляють —
То стрільці „залізні“
Поле укривають.

Гей, не йдуть „залізні“
Поле засівати —
Гей, своєю кровю
Неньку рятувати...

То не ясний сокіл
По небу літає —
Батько — Вдовиченко
На конику грає:

„Гей, стрільці „залізні“,
Любі мої діти —

Нумо ж усі разом
Комуністів бити!..“

Гей, як полетіла
Наперед кіннота,
Лавою за нею
„Залізна“ піхота.

Гей, як заревіли
Та важкі гармати —
Вражі комуністи
Кинулись втікати!

Гей, по полю чисту
„Залізні“ гуляють —
Гей, Вкраїні — Неньці
Волю здобувають!..

17III 21 р.

III.

Гей, ми, „залізні“ — козацького роду;
Дух в нас — дідів-запорозців:
Нищити кривду, любити свободу,
Йти по шляху переможців!..

Дев'ять два роки борні за Державу
Марно не згинуть в безодні віків:
Гей, на весь світ рознесуть вони славу —
Славу „залізних“ полків!..

Ми під Вапняркою рвали кайдани —
Волю свою боронили,

Злі хуртовини, хвороби і рани
Духа у нас не зломили ..

Шаргород, Ущиця, Бар, Вільхівці
Бачили славні хвилини:
Кровю кували „залізні“ стрільці
Там незалежність України!

Рідні простори змінила чужина,
Танок свободний—закуте життя;
Мрія ж і воля „залізних“ єдина:
Вільна Україна, або—небуття!..

Сміло ж, „залізні“ орлята степів,
Всі, як один—на Україну!
Хай звеселить переможний наш спів
Скривджену, скуту Руїну...

БІСИКИ.

Блакить у сяйві... Жито золоте
Шуміло, грало... Ні, не те—
Співало:
Казки минулі, чарівні
В тій пісні відживляло...
Душа і серце линули до неба,
І вільні вязні хвилювались...
А там—в далечині
Червоні бісики сміялись

І, граючись, кривавими лапками
Робили фіги—миги: залицялись...
Хто ви? Чого вам треба?..

. . . . .

Орел степів лежав
Ранений
І повний муки і надії зір натхнений
До неба посилав,
А пісню волі все ж співав...
Мерзенні ж, чорнії круки—
Ці дикі хижакі,
Орла дзьобали в спину...
На цю картину
Червоні бісики дивились—
І веселились...
І небо жахом пройнялося і ридало,
А на землі все спало...

. . . . .

Коханець волі,
Що виріс на просторах,
За ґратами закутий лев лежав
Він не стогнав—
І тільки в його зорах
Палав
Вогонь святої помсти, як в сезодні...
Напередодні
Він був свободи цар
Кайдани кривди, гніту рвав—
Теперь страждав...
А на просторах мрійних
Каїн володар

Сидів на троні із кісток
І з кухля — черепа тягнув кривавий сок
Землі...

Жіночі сльози, як перлини,
Червоні краплі крови, як рубіни,
Іскрилися в його короні.

Прокльони—гімни лоскотали слух,
І радістю слирало груди й дух...

О, бісики червоні!...

Хай Каїн не радіє:

Вже розгорається без меж

Свячений помсти племінь.

Від тих страшних пожеж

До пекла дійде грізна луна—

І сам ваш батько—Сатана

Від жаху посивіє і... зомліє...

О, скорше б промінь!..

19/vi 21 p.

ВЕСІЛЛЯ.

Гучний бенкет... Гучне весілля.,
Прокляття, співи, стони, божевілля...
І марева пожеж свавільні—
Вогні весільні...

Гремить музика крисів, кулеметів,
Залізо списів і багнетів
Од вечора до ранку
У дикім танку.

На площі—жертвеник кривавому Молоху;
І ліктори—опричники потроху
Складають голови рабів
Під регіт—спів...

А „князь“—володар каннібалів .
У сяйві крадених перлин—коралів
Хижацьким оком озирає—
Здобич тримає...

В його гидких обіймах с'ється,
Тремтить, пручається і в'ється
Донька ланів, степів коханка—
ДІВЧИНА—БРАНКА!

Агов, дівчино! Крик бентежний
Вже облетів простір безмежний.
Його почули лицарі-брати...
Будь мужа ти!...

В очах жахливі помсти блискавиці,
Серця закуті в панцирі із криці,—
Вони спішать на дике те весілля...
Яке буде похмілля?!

2/IX 21 р.

СИЛЬНИМ І СЛАБИМ ДУХОМ.

Четвертий рік іде кривава боротьба
За вільнеє життя, за нашу Україну.

Орлят завзятих, смілих славная юрба
Веде цю боротьбу без жаху, без упину...

Дні славних перемог змінjali дні негоди,
Роспач, сумнів і жах всю душу обіймали,
Та чистий, світлий стяг—стяг правди і свободи
Нащадки заторожців високо тримали...

Любов до рідних хат, як негасимий племінь,
Палала у серцях героїв—козаків,
Тягнула наперед, щоб чистий правди промінь
Пролить у край знущань московських хижаків...

І з вірою в своє святе і праве діло
Вони кидали все: поля, лани, родину—
І в бій кривавий йшли з погордою і сміло
За землю, волю, честь—за матір Україну!..

А ви, рэби, зайці! Ви—зрадники Іуди!
Славетний грім борні на вас наведе жах:
„Хай милує Господь! Хай буде те, що буде!..“
Ви бубоните десь по запічках, в кутках...

Для вас то все одно: хай ворог лютий, дикий
Славетних прадідів священні заповіти,
Предання старовинні—славні і великі
Ростопчує ногою, моз несамовитий!..

Хай з вас глузує він, хай вас же обирає—
Для вас то все одно, для вас лиш цінно
„жить“;

Від грома боротьби душа в вас завмирає,
І заяче серденько в вас б'ється і дрижить...

Ганьбою, соромом, раби, нащадки Юди,
Покрили ви себе і свій поганий рід!
І вічним тягарем лежать над вами буде
Прокльон, що проклене вас вільний
наш нарід...

13/X 1920 р.

БУДЬ МУЖНИМ.

(акровірш).

У лиху, тяжку годину
Куй упертість... Геть сумнів!
Рви кайдани без упину,
Ані згука скарги слів!..
Ім не довго вже, скаженим,
Насміхатися над нами;
Уже людність зі „свяченим“,
„Крови!“—лине над полями...
О, тиранів злих на герцю
Хвиля гніву геть знесе,
А народу—страстотерпцю
Й волю й щастя принесе!..

3/II 21 р.

Христос страждав! Христос воскрес!
Яке це дивне із чудес:
Щоб світ наповнить щастям вщерть,
Потрібні муки-смерть!..

Весна. Природа—фарби, спів,
Казки чудові, огнесів...
І диво—родить вир життя
Лиш смерти забуття!..

Походи... рани... болі... муки..
Тягар неволі... жах роспуки...
І смерть... Ми ж віримо— на них
Воскреснуть спів і сміх!...

1/V 21 р.

НАШИМ ЖІНКАМ.

Я бачив очі
Від зорь ясніші,
Темніші ночі,
Життя миліші...

В них блискавиці
Лишили слід,
Промінь зірниці
За ними блід.

Вони палали
Вогнем бажання

І обіцяли
Жагу-кохання...

Я бачив коси,
Як змії—хмари;
Іх мили роси,
В них були чари...

Я був на полі,
Шрапнелі вили,
А очі—коси
Тягли, манили...

І от я з нею,
Слова бренять,
І рани серця
Печуть, ятрять...

„Мой мілий воїн
Оставь ряди—
Ти нас достоїн,
Ко мне іді...

Ідеї ваші—
Обман, мечта,
Ребьонка лепет
І пустота...

Россія—колосс,
Вам не сломить;
Так лучше в счасты
Любїть і жїть...

. . . . .
Полуда спала,
Розбиті мрії,
Вогні загасли,
Нема надії...

І серце знову
Кипить, бушує,
І згага помсти
Гризе, лютує...

Москва проклята!
Що наробила?
Серця закула,
Душі збруднила!..

Так знов на поле—
Шукати долі
Та рвать кайдани!..
Не спинять рани!..

Квітень 1921 р.

ЗА ДРОТАМИ.

Душа моя міцна!
Не гнулася вона
Під грохотом громів борні стихійних,
В тяжкі ж неволі дні
Знайомі вже мені
Зневірря й сум—нащадки дум мелян-
холійних...

Тоді в хвилини муки,
Сумніву і роспуки—
Мій друже, жду тебе! Чи прийдеш ти?
Я ночі жду, як раю,
Молюся і благаю:
Сне чарівний, скоріш, скоріш лети!..
На Україні я,
Зі мною вся сем'я—
Всміхається мені утіха кращих днів.
Виходжу у садок
І бавлю діточок:
Моїх укоханих, малесеньких синів...
О, дивні ці хвилини!..
Під ласками родини
В душі моїй цвітуть любов і спів...
Прокинувся—дроти...
О, воленько, де ти?
І в серці розгорається шалений гнів!..

22/IX 21 р.

ДО ПРОРОКА.

(В день 60 х роковин смерти Т. Шевченка)

Спи, наш Батьку! Спи, Пророче
Спи спокійно, тихо;
Не вставай, бо твої очі
Побачили б лихо:

Як великі ідеали,
Твої заповіти

Осквернили, осміяли
Поганії діти...

Заповідав ти любити
Неньку—Україну,
За ню Господа молити
В останню хвилину...

За Україну умірати?!
Дурнів то події...
Ні... Кишені набивати —
От де наші мрії...

Та на ці погані гроші
Пити, веселитись...
От які ми всі хороші!..
Спи, щоб не дивитись...

Заповідав ти за волю
Одностайно стати,
Відшукати свою долю,
Кайдани порвати...

А у нас замість єднання,
Спілки та пошани—
Все партійні сперечання,
Сварки і... кайдани...

Подивись, як „патріоти“
У чужі держави
Шлють записки, звіти, ноти
Та шукають слави...

Там „ес-ери“ на чужині
На весь світ гукають,
Що вони лиш Україні
Всю здобувають...

І таким же точно робом
„Лихо—боротьбисти“,
„Демократи—хлібороби“,
І „федералісти“,

І „ес-деки“, і „гетьманці“,
І „республіканці“,
І Москви сміття погане—
„Малоросіяне“—

Всі „патенти“ заявляють
На рятунок Неньки;
Друг про друга ж розпускають
Злії побрехеньки,

Та рахуночки партійні
Зводять що-хвилини...
Ох, Тарасе, в безнадійні
Ми живем години!..

Заповіт твій перед нами:
„Меншого“ кохати
І умитими устами
Його цілувати...

Ми ж найменшими гидуєм
(Де вже цілувати!)

Іх імям ми лиш торгуєм,
Аби користь мати...

Ого ж, Батьку, просвіщенні,
Розумнії діти
Так виконують священні
Твої заповіді...

І лиш купка невелика
Рік уже четвертий
За свободу Батьківщини
Бій веде упертий.

То славетні козаки
Лицарі завзяті,
Як і твої гайдамаки,
Для ворога кляті.

На чолі проводирі,
Славні отамани,
Вони діти своїй Неньці,
Як твої гетьмани...

І „найменші“ вже шматують
Московські кайдани:
Собі волю здобувають,
Загоюють рани...

І як тільки розпадуться
Пути віковії
І в життя переведуться
Твої щирі мрії:

„ВОЛЯ, ПИШНА УКРАЇНА“,
І поміж народа:
„СПІЛЬНІСТЬ, ЄДНІСТЬ ПОЧУ-
ВАННЯ,
ЩИРА БРАТНЯ ЗГОДА“,

От тоді ти, наш Пророче,
Із могили встанеш
І на вірних своїх діток
Ласкаво поглянеш...

11/III 21 р.

КАЗКА ПРО ЦАРЕДВОРЦІВ.

За глибокими морями,
За високими горами
Був чудовий, пишний край—
На землі небесний рай...

В тім краю був володар:
Чи король, чи князь, чи цар,
Чи отаман—тільки пан
Звався той—Петро Урхán.

Був він мудрий чоловік,
Одинцем прожив свій вік,
Щастя людям він бажав—
І народ його кохав...

І міністри у Ухрана—
Розумом—не гірше пана,

Були гарні парубки
І здорові, як бики...

Вони мирно всі жили,
Мед, горілочку тягли,
Між собою не сварились:
Все гуляли, веселились...

От один—Тюхтій Пархом
Раз тинявся за садком;
Задивився він на сливу
Тай побачив чорнобриву...

А Одарка кароока,
Білолиця та висока...
Глянув бідний мій Тюхтій,
Загубив весь розум свій...

Зараз миттю до Петра:
„Хоч жени мене з двора,
Хоч убий, а послужи,
Бо не сила—одружи!“..

Ухмільнувся цар Урхан,
Свій посмикав він жупан,
Головою похитав,
Ну, а згоду таки дав...

От і другий Чалий Сава
Бачить, що виходить справа,
Підшукав собі Оксану—
Теж чолом царю Урхану..

А за Савою Грицько,
І Терешко, і Стецько,
І всі інші, мов сказились,
Зараз всі і одружились...

Мирно жияи спочатку,
Веселились до смаку,
Потім... вже відоме діло:
Де жінки—там закипіло...

От Оксана на Пархома,
Що не всі у нього дома,
Що йому—гусей пасти,
Не політику вести...

А Одарка і про Саву
Роспускє погану славу:
Ніби на руку не чист
І до грошей має хист...

Досталося і Грицькові,
Перепало і Стецькові...
Бачить Петро що шкода,
Насувається біда,—

Позбірав усіх до хати
Та і каже: „Небожата!
Показились ви від жиру,
Вже у вас не буде миру.

Позабули ви Державу,
Занедбали її славу,—

Так ідїть, мої брати,
Геть з очей під три чорти!..“ ~)

Поштовхались „дипльомати“
Та й поплентались із хати...
От і казочці кінець...

Україно, люба мати,
Годі вже тобі страждати!..
Єсть у нас і свій Урхан—
Буде добрий прочухан:

І Пархомам, і Тюхтіям,
І Грицькам, і Солопіям...
Буде їм і в хвіст і в гриву
За роботу їх шкідливу...

5/III 21 р.

КАЗКА ПРО ДИПЛЬОМАТІВ...

Козаченьки воювали,
Кров святую проливали,
Волю вперто здобували,
Всю Европу дивували...

Дипльомати ж працювали:
Звіти, ноти все складали,
Народ репрезентували,
Та державу будували...

І такого там роботи!..
З кожного зійшло три поти;
Як сичі, понадувались
Та все працею пишались:

„Ми будуємо Країну,
Ми працюєм без упину!..
Нищили паперу гори
Та чорнил, що Чорне море...

Ну, і дійсно „збудували“:
За дроти всіх нас загнали,
Попсували усю справу,
Занехаяли Державу...

В чім же справа? Де вина?
Ну, тут відповідь одна...
Та щоб краще з'ясувати,
Треба приклад показати...

I.

От і військо у неволі
Кращої чекає долі,
„Дипльомати“ ж знов працюють,
Батьківщину знов будують...

Головний же „фаховець“,—
Наш „Єн-енський“ молодець—
Той тримається, як пан,
Мов в Туреччині султан...

Щоб здобути собі слави,
Він поїхав до Варшави,
Заняв гарний кабінет
(Бо було трохи монет!)

Тай засів в ньому, мов пень,
Об'явив прийомний дель,
Навкруги поставив варту,
Щоб не було часом жарту,

І принявся за роботу:
Нині—звіт, а завтра—ноту
Во всі кінці розсилає,
Лиш ніхто їх не читає...

От поїхав із Варшави
Вождь союзної Держави
До Парижу на нараду...
Ми веселі, ми всі раді!..

Думаєм, що „фаховець“
Справді славний молодець—
Скористується з випадку
(Просто хоч іди в присядку!)...

От і Савінков мандрує,
До Парижу ж знов прямує—
Вирішать свої там справи
По відродженню держави.. .

Знов гадаєм: „Гав не ловить
Наш „Ен-енський“ дипломат;

От тепер напевно зробити
Комуністам шах і мат!..“

Уряд гроші йому дав
На посилку делегата,
Щоб в Європі залунав
Голос скривдженого брата...

В кабінеті ж гав ловив
Наш „великий дипломат“,
Зручний час він пропустив...
Не поїхав делегат...

А в Європі нашу справу
Підбрехачі знов гальмують.
Так нещасною Державу
„Фаховці“ наші будують...

II.

От і друга вам картина:
Діти вільної Країни
По таборах босі, голі
Тужать, нудяться в неволі.

Тяжко бачить злидні брата
Командірам козаків,
От і йдуть до „дипломата“,
Щоб подбав про вояків...

А „великий дипломат“
Зразу дав рішучий „мат“:
„Ах, залиште ви турботи,
Бачите—у мене ноти...
А що військо там нудьгує,
Мене зовсім не турбує...

Крім того, зауважаю—
Неприйомний нині день...
Всього кращого бажаю“...
Він упертий був, як пень...

III.

Ех, великі дипломати!
Час вже вам пораду дати:
Киньте іграшки в „особи“,
Збудьтеся цеї хороби,

Та про військо краще дбайте,
Всім його задовольняйте:
Безь нього своєї хати
Вам ніяк не збудувати...

Бо увірветься терпець—
Буде вам усім кінець...

Бо за чуба може взяти
Вас караюча рука—
„Жарко“ буде танцювати
„На морозі—гопака!..“

19/V' 21 р.

КАЗКА ПРО ХЛОПЦІВ.

„Чого нам треба“.
„На громадські теми“.
„Різними шляхами“.

Невелика, небагата
Край села стояла хата;
Здавна в ній—не рік, не два,
Бідна мешкала ВДОВА.

Вона тяжко працювала,
Хліб щоденний заробляла,
Мала трьох синів проворних,
Хлопців гарних і моторних...

Старший—мамин був коханець,
Дужий, смілий, жвавий ланець;
Тільки ласий був до сала—
Мати „Саліком“ прозвала...

Другий був палкий, гарячий,
Щирої, прямої вдачі;
Ним пишалася сем'я—
Був Модест він на імя...

А найменший—розбишака,
Пройдисвіт і задирака;
Його хлопці всі кохали—
„Ковалем-Сашком“ прозвали...

Біля них вони збирались,
Веселилися і грались...

То затіють в „Запорожців“ —
Вигляд справжніх переможців;

Спиняться на „Гайдамаках“ —
Регіт, стогін по байраках;
Надоїсть наприкінці —
Затівають в „Повстанці“...

Лиш прокинуться від сна —
„Революція“, „Війна“.
Врешті нова ще забава
Захопила їх — „Держава“...

Миттю ролі поділили,
Всі посади замістили,
Жваво прийнялися грати
Та дідів всіх дивувати...

Тільки ніде правди діти,
(Всеж таки були всі діти!)
Щось не йшла на лад їх справа:
Не виходила „Держава“...

Вдовиченко тут МОДЕСТ
Перший висловив протест:
„Хлопці, так не можна грати
Та Державу будувати!

Аж 16 з нас міністри,
Решта — всі канцеляристи, —
А хто ж буде воювати,
Засівати та орати?

І міністри—свистунці,
Все партійні брехунці;
Треба добре пересипать,
Ну, а де-яким і „всипать“...

Ач які все Цицерони—
Все вигадують закони,
А робить ніхто не хоче,
Лиш про вигоди клопоче...

Звідкіля той хлопець взявся,
В підміністри як пробрався?
Зовсім він з села чужого!..
Так не вийде в нас нічого...“

Аж озвався тут КОВАЛЬ:
„Готентотська мораль!
Бо „Державу“ будувати—
То не сіяць і орати,

Не державна то робота—
Обивательська турбота;
Треба аналізувати
Та прямих шляхів шукати;

Історичні же закони
Позмітають геть препони—
От і буде в нас „Держава“,
Ну, а нам вже, певно, слава“...

„Ні, не те!“ МОДЕСТ озвався
„Якраз те!“ САШКО пручався...

І два брати мов сказились,
Як ті півники, зчепились...

Ну, і хлопці поділились:
Інші за Сашка вступились,
За Модеста друга купка—
І пішла у них тут „лупка“...

„Салік“ мудрий був хлопчина,
Бачить, що лиха година:
„Сійте, хлопці, раду дам,
Як тут виплутаться нам:

Треба сіять і орати
І законів там шукати:
Головне ж—аби в нас згода
Та довірря від народа“...

Але хлопці вже не чули
І на світі все забули,
Один одного товкли,
З „синяками“ геть пішли...

Застогнала тут ВДОВИЦЯ,
Мов підранена орлиця,
Бо ВОНА вже добре знала,
На собі все відчувала:

Що де згода, тишина,—
Там блаженна сторона;
А де сварки, вороги—
Злидні там і... ланцюги...

ДЕ-КОМУ НА УВАГУ.

„Мова рідна, слово рідне!
Хто вас забуває—
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має!..“

От цікаво б зазирнути
Де-кому у груди—
Ми побачили б напевне
Превелике чудо:

Не каміння (то б нічого)—
Бруд, сміття погане,
Що напхали в свої груди
Малоросіяне.

Ті московські підніжки,
Пани-малороси,
Що гудуть десь по запічках,
Мов пригріті оси:

„Ми по роду українці,
Так на что нам „мова“?
То—пустое... Нам не нужно
Мужицкаго слова!..“

Ні, панове, не „пустое“,
А велика сила,
Що не дала нам завмерти,
А охоронила

Нашу душу, наші мрії,
Наші ідеали,
Що так пильно, так скажено
Москалі топтали.

Волю, славу затравили,
Все в ярмі стогнало,—
Тільки слово незмируще
Голосно лунало.

До борні за правду, волю
Сильних закликала
Перевертнів, підбрехачів
Прикро докоряло...

Хай же кожний з малоросів
Добре пам'ятає,
Що— „хто Матір забуває—
Того Бог карає...“

23/III 21 р.

МІЙ ЗАПОВІТ.

(За Апухтіним).

Коли хочете, діти, ви слави,
Геть закиньте книжки всі під лави
І не порайтесь над „фоліянтами“,
Будьте, діти, лише спекулянтами...

Над порядністю ви насміхайтеся,
А до біржі пильніш прислухайтеся,

Обгорніте себе „прейс-курантами“,
Будьте, діти мої, спекулянтами...

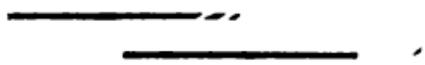
Глухі будьте до голосу „ближнього“,
Залишайте його і без „нижнього“.
Заведуться в вас гроші і хати,
Коли будете спекулювати...

І життя ваше буде безпечно.
Поважатимуть всі вас сердечно
І „особи“ і їх ад'ютанти...
Нумо ж, діти, скоріш в спекулянти...

Ви збудуєте славну державу,
Воздадуть вам великую славу
І велика і мала Антанті...
Нумо ж, діти, скоріш в спекулянти...

Поховають вас славно та пишно
І могилу насиплють розкішно,
Щоб згадать міг нащадок порою:
„Мир тобі, спекулянте—герою!..“

З/Ш 1 р.

Вийшло з друку:

В. І. Спогади, ч. 1.

В. II. **І. З**—**ко**. Краплини, збірка віршів.

Готується до друку:

В. III. **М. Д.** Козачі думки.

В. IV. Спогади, ч. II.

В. V. Спогади, оповідання, ч. III.

В. VI. **С. Д.** З мого щоденника.

